

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na 1/2 strani 8 gld., na 1/4 strani 5 gld. in na 1/8 strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 14.

V Ljubljani, 31. julija 1895.

Leto XII.

Obseg: Trtna bolezen antraknoza ali črne koze. — Poraba trtnega listja in tropin. — Kako varujemo konje muh. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Trtna bolezen antraknoza ali črne koze.

Spisal Ivan Bolle,

ravnatelj c. kr. kemijsko-kmetijskega poskušališča v Gorici in v Spletu.

Črne koze ali antraknoza, kakor imenujejo v novejši dobi to bolezen, je občno razširjena po vinorodnih deželah, in pozrali in popisovali so jo uže v starodavnih časih.

Ona napada popje, listje, omladje in grozde ves čas trtne rasti in prizadeva znamenito škodo.

Pri nas se je ta bolezen pokazala v zadnjih dvajsetih letih uže večkrat in je v preteklem letu po nekterih krajih naredila silno kvar po posameznih trnih vrstah.

Mnogi vinogradniki prav dobro poznajo znamenja te bolezni in jo znajo tudi preganjati. Vender pa se menda ne motimo, ko sodimo, da večina naših vinogradnikov ni zadostno poučena ne o bolezni sami, niti o sredstvih ki se rabijo proti njej. Največ je takih, ki se je zavedo uže prepozno; mnogi jo vidijo, spoznajo škodo, pa se ne lotijo o pravem času primernih sredstev v obrambo napadenih trt.

Zato hočemo tu kratko popisati bolezen in s podobami razkazati, kako se prikazuje in razvija, in razložiti tudi načine, po katerih se obvarujemo škode, ki nam preti po njej.

Meseca maja in junija se prikazujejo na mladikah bolne trte majhne pegice kakor okroglaste pikice, rjavo-

črne, nepravilno razsute po mladiki. Navadno jih je največ pri členu (internodiju) in prav posebno blizo mesta, kjer se mladika zadnjega leta odvaja od starega lesa. V deževnem ali vlažnem vremenu se te pegice množé in se naglo večajo, in sicer bolj po dolgem ob mladiki, kakor na široko, tako da postajajo pege s početka več ali manj oble, potem pa nepravilniše in podolgljate. Te pege ali madeži kažejo kmalu v svoji sredini sivorožnato barvo, in potem postane tudi njih zunanji rob močno rdečerjav. Ta barva se polagoma izgublja v zelenju zdravega dela mladike. (Podobi 31. in 32.)

Podoba 31.

Mladika *a*, napadena od črnih koz z rjavimi pegami, z ogojenim zgornjim poganjkom in vilicami, tudi napadenimi od bolezni; *c*, spodnji poganjek, komaj odprt, je uže bolen, kakor tudi eden list zgrbančen; *b*, novi popek še zdrav; mladiki na levo vidimo nje povprečni presek bolen.

ko bi se moralo najbujneje razvijati. (Podoba 33.).

Tako ranjene mladike ostajajo revne, s kratkimi internodiji ter posute z rjavimi pegami, kakor bi bile

Površina teh peg, oziroma lubad, ki je nekoliko vzdignjena v primeri z ostalim delom mladike, razcepa se naglo na sivem središčnem delu, tako da tu zakrite tanke niti ostanejo gole.

Mladika ima tedaj rjavo obrobljene, vzbočene madeže z izdolbljenim središčem, tako nekako, kakor rane ali odprte bulice črnih koz; zato je ta bolezen dobila med narodom tako prikladno ime. Odprte izdolbine teh bulic se večajo čim dalje bolj in presegaajo včasih celo polovičo mladikine debelosti; množoč in spajajoč se druga z drugo, napadajo globoko več ali manj popja, ki zaradi tega ravno takrat zaostaja v rasti,

ožgane; njih vršiči se pogostoma posuše, pa nove mladike izpahnejo iz internodijev, ktere zopet napada bolezen. To more trajati do jeseni. (Pod. 31. in 32.)

Navadno pa preneha bolezen v topli in suhi dobi (poleti), in takrat mladike lahko dozore in odrenevne kakor zdrave; rane pa ostanejo vedno odprte in se kažejo, kakor znamenja, ki jih je pustila toča na otolčni mladiki. (Pod. 34. in 35.)

Na trtnih listih, ktere je napala bolezen, vidimo tudi nekake karakteristične izpremembe; oni so manjši od zdravih in njih barva vleče na rumeno; njihovo površje je nepravilno zgrbančeno ali spognjeno in volnasto z močno izpiljenimi ro-

gljate oblike, kakor bi bili opraskani. Grozd se ne more razviti, ostane majhen, cvetje ali drobno jagodičje mu odpade in slednjič obvisi na trti samo še gola hlastina, ki se potem tudi posuši. (Podoba 37.)

Ako se ta bolezen pojavi kasneje, na primer takrat, ko so jagode uže debele kakor grah, narastejo pegice lahko do treh in več milimetrov. Okuženi del pa se ne razvije več, tako da je jagoda nepravilna, pohabljena. (Podoba 38.)

Ko grozdje jame zoreti, razpokajo se lahko napadene jagode ter razkrijejo svoje pečke, kakor se godi pri grozdju, ktero je napadla trtna bolezen „oidium“.

Vse te karakteristične izpremembe, po kterih spoznavamo antraknozo ali trtne kozé, povzročila je zajedava glivica, ki se znanstveno zove *sphaceloma ampelinum* (de Bary). Nje rastlinski del (my-

Podoba 32.

Mladika, obsuta z malimi pikastimi pegicami začetkom bolezni.

Podoba 33.

Mladika z dobro vidljivimi pegami, ktere so povzročile črne kozé.

Podoba 34.
Mladika, uže ranjena od črnih koz.

Podoba 35.
Mladika, globoko rakava vsled črnih koz.

Podoba 36.

List, napaden od črnih koz, s pegami in lunjcami.

Podoba 37.

a. grozd, napaden od črnih koz, d. gola hlastina.

bovi, kakeršne ima kopriva. Črnorumene pege so nepravilno posute po peclju, po rebrih in po listu samem, a na tem so bolj očitne. Spočetka so majhne in enake onim, ki se pojavljajo na mladikah, naraščajo navadno le malo ter ostajajo več ali manj okrogle. Malo po tem, ko je osivel središčni del, posuši se, odpade in na dotičnem mestu ostane luknja. List ostane luknjičast, kakor bi ga bile izgrizle žuželke. Luknjice pa obdajajo ozki rjavi robovi, koder so bili dotični madeži. Kozavo listje pa ne odpada, kakor ono, ktero napade peronospora, marveč ostane na trti do jeseni. (Pod. 36.)

Črne kozé napadajo tudi grozdje, kakor hitro se zaredi in pozneje. Napadeni grozdiči, nežni peclji in cvet kažejo prav majhne črnorjave pegice, pogostoma podol-

celium) živi v notranji trtni tkanini, t. j. v mladikah, listih, grozdih, ki so vsled tega pokvarjeni.

Podoba 38.
Okužene jagode.

Plodila te zajedalke — konidiji ali letni trosi — prodirajo iz napadenih tkanin skozi razpokline one sive mre-nice, ktera je sredi vsake pege. Ti letni trosi se zaredé od meseca maja do jeseni v velikem številu in razširjajo bolezen ves čas, ko raste trta.

Jeseni razvije ta zajedalka drugih plodil v obliki prav majhnih ošpičenih črnih vrečic, v kterih so zaprti piknidi ali zimski trosi. Ti kalé še le v naslednji pomladi, če sta toplota in vlažnost ugodni njihovemu razvoju.

Te vrčice, podobne črnim pikam, zapazujemo z večalom okoli rjavih robov uže razpokanih peg. One vstrajajo celo zimo.

Bolezen ne prizanaša nobeni naših domačih trt, napada pa nekatere vrste siloviteje, n. pr. muškat, avguštano, malvazijo, pikolit, črno portugalko, modro frankinjo, karmelet, kot ali malbek, rizling, žlahtnino (shaselas). Glivica je včasih tako pogubna, da lahko pokonča ne samo ves pridelek, ampak celo trto v dveh letih. Dokler še niso znali preganjati in zdraviti to bolezen, morali so v nekaterih pokrajinah, koder se je v ugodnih razmerah naglo razvijala zajedalka, kar naravnost popustiti obdelovanje nekaterih cenjenih trtnih vrst, kakor n. odre frankinje in portugalko.

Ameriške trte, posebno pa one za neposredno pridelovanje, tudi trpé vsled te bolezni; najraje se prijema jaqueza; samo riparija, rupestris in berlandieri so se do zdaj branile napadov pogubne zajedalke.

Vse, kar koli pospešuje razvoj zajedavih gliv, n. pr. deževno vreme, lega v nepredornih in vlažnih zemljiščih, ki so slabo prezračena in kjer so pogoste rose, plitev vinograd in polen plevela, pekoče solnce za meglenim in deževnim vremenom in za tem zopet solnce, vse to pospešuje tudi to bolezen in jej daje večjo moč. Nasprotno pa jo more trajno suho vreme ustaviti, in v visokih legah in suhih zemljiščih bolezen ne okužuje in ne poškoduje niti tistih trtnih vrst, ktere v nižinah najhuje napada.

Do zdaj ni znano nobeno sredstvo, s katerim bi se mogla napadena trta v dobi svoje rasti uspešno ubraniti te bolezni. Pomagati si moramo s preservativnimi, to je, s takimi pripomočki, kteri odvrčajo vzroke ali pa zmanjšujejo učinke ali nasledke bolezni.

Odbirajmo za nove vinograde zračne lege, ne delajmo jih v nižinah in v vlažnih zemljiščih. Skrbimo, da se plevel ne zaraste med trte, ker je čestokrat kriv, da se vzdržuje vlažen in pokvarjen zrak med njimi. Z obilnim gnojenjem dosežemo, da bodo trte bujnejše rastle, in slednjič sadimo take trtne vrste, katerih vemo, da se bolezen ne loti tako rada v naših krajih; pri tem pa pazimo posebno na to, da sadimo čisto zdrave kolči ali bilfe, na katerih ni videti znamenj kozavosti*).

Ako se je bolezen uže pojavila v vinogradu, dasi v mali meri, treba je zabraniti, da se ne ponovi v prihodnjem letu, kajti tedaj lahko nastopi močnejše. Za to je treba poskrbeti, predno se začne sok gibati v trti, in sicer je treba bolezen zadušiti v kali, to je, uničiti plodila zajedavih glivic prej, nego jamejo kaliti; kajti takrat deluje tekoči lek, o katerem hočemo zdaj govoriti, najzanesljiveje proti trosom *sphaelome*.

Ta lek se napravlja takole:

V leseni posodi — v vedru, kadi ali čebru — se napravi raztopina zelene galice ali železnega vitrijola. V sto litrov vode denemo 10 kilogramov zelene galice in mešamo tako dolgo, da se vitrijolovi kristali popolnoma raztopé; potem prilijemo tej raztopini 10 kilogramov ali 6 litrov angleške žveplene kisline. Toda kislino je treba vliati v raztopino in ne narobe, to je, ne vlivati vode na žvepleno kislino, da nas ta ne oškropi in ne opeče. Kislino moramo počasi iz steklenice vlivati v leseno posodo in v njej z leseno palico neprenehoma mešati raztopino.

*) Če prav ne moremo drugače, nego da sadimo kolči ali bilfe, ktere je poprejšnje leto napadla antraknoza, treba je, da jih namažemo z raztopino železnega vitrijola, kakor je popisano tudi v tej razpravi.

Preden namažemo trte, moramo jih obrezati in ostrgati jim stari lub, bodisi z rokavico iz železne žice (drata), ali s kovinsko ščetko, ali pa s koščekom kože, da ne ranimo roke, če dalj časa delamo. Trto je treba skrbneje ostrgati na tistem koncu, kjer poganjajo zarod noseče mladike.

(Konec prihodnjič.)

Poraba trtnega listja in tropin.

Po najnovejših poskusih v Franciji se je pokazalo, da je trtno listje kaj izborna klaja za klavno živino; gledé redivnosti je enako detelji, pa ga tudi živina kaj rada žre, najsi je že sveže ali suho. Listje se od trte odtrga še le po dokončani trgatvi, ker je poprej potrebno grozdju za napravo sladkorja ter mu služi v varstvo. Pa tudi po trgatvi se sme trti vzeti le polovica listja na gornjem delu poganjkov, ker drugo, spodnje listje je potrebno za dozoritev trte. Če bi se pa to listje vsekakor le pobralo, pokazali bi se škodljivi nasledki pri trgatvi že prihodnje leto. Če se listje ne poklada sveže, treba ga je nasuti v kadi ali v jame ter na 100 kg posuti 2—3 kg soli. Dositudi se je v vinogradu za škropljenje rabila bakrena galica, nahaja se je vender po trgatvi le jako malo še na listju; skušnje pa so pokazale, da ono malo goveji živini in ovcam nikakor ni škodljivo. Tudi grozdne tropine smemo pokladati živini; one imajo polovico toliko cene, kolikor senó. Za zimo jih najlože shranimo, če jih vložimo v primerna korita in jih osolimo.

Kako varujemo konje muh.

Konje varujemo muh z raznimi sredstvi: 1.) Jako dobra je mešanica 65 gramov „asa foetida“ z 0.3 litra vinskega jesiha in 0.5 litra vode. — 2.) Kalijevo olje: Samo nekaj kapljic se pomaže po nosu, očeh in ušesih ter po trebuhu in drugih občutljivih delih, pa pomaga gotovo in trajno. Kalijevo olje je iz destilovanega brinja, diši močno in malo velja. — 3.) Stanjšana tobakova voda: 1 del tobaka skuhaj v 35 delih vode in s to vodo umivaj konja. — 4.) Stanjšan bencin, stanjšan petrolej, neučiščena karbolna kislina posebno dobro branijo muham v ušesa, prevečkrat pa vender ne kaže mazati z njimi po enem mestu, ker pekó. — 5.) Nadalje je vredno omeniti orehovke, to je voda zelenega orehovega perja. Orehovo listje ali tudi zelena orehova robkovina se v jesihu skuha, in potem se žival s to tekočino umije, pa je več dni ne bodo muhe nadlegovale. — 6.) Zmeša se enoliko delov jelenorožnega olja, neučiščene karbolne kisline in petroleja; s to zmesjo se dlaka konjem (ali tudi vprežnim volom) namoči po mestih, kamor posebno rade muhe sedajo, in muhe pa komarji se bodo živali ogibali. — 7.) Dobro rabi tudi naslednje mazilo: Vzemi aloje, kolo kvinte, volovjega žolča in dišeče rutice, vsake reči po enoliko, prekuhaj vse v olju in precedi. Konja namaži zjutraj znotraj po ušesih, okoli očij in po drugih mestih, kamor se rade usedajo muhe. — 8.) Naposled priporočajo naftalin kot branilo proti muham. Vzemi naftalina, v spiritu raztopljenega, in prilij mu toliko vode, da bode 5 odstotkov naftalina v njej.

Za vprežno živino, ki dela mnogo po hostnih senožetih in po zemlji, porasteni z grmičjem, koder so posebno rade muhe, dobro je razen omenjenih sredstev, če se jej denejo kapice na ušesa ter se odene z gosto mušjo mrežo. Odprte rane, na ktere muhe posebno rade se

dajo ter vanje pokladajo jajčka, namažejo naj se s terpentinovim oljem, s karbolno kislino ali s smrdečim živalskim oljem. Kadar mrčes živino hudo pikne, da močno oteče in jo jako boli, pomanjša se bolečina jako s tema le sredstvom: Mesto, kjer je mrčes pičil, namaže se z rjavo tobačno žlindro iz pipe. Oglikovokisli amonijak se spoji s strupeno kislino pika ter takoj pomanjša bolečine. Ali se pa na pičeno mesto nakaplja salmijaka, kateri ima tudi amonijaka v sebi; amonijak se spoji z mraveljsko kislino, ki provzročuje bolečine pika.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 98. V mojem vinogradu, ki je blizu pašnika, delajo razni ptiči, kakor kosi, jerebice, kotorne itd., veliko škodo. Poskusil sem razna strašila, a brez uspeha. Prosim sveta, kako odganjati te kvarljivce? (J. R. na V.)

Odgovor: Proti škodljivim ptičem v vinogradih, kamor hodijo nad grozdje, uporabljajo razna sredstva, ki so pa vsa prav za prav le strašila. Največ izda streljanje, a to se mora vršiti pogosto, drugače nič ne izda. Na južnem Tirolskem, koder delajo ptiči zrelemu grozdju posebno veliko škodo, obešajo na niti po vinogradih kosce zdobljenih zrcal, črnih vinskih steklenic i. t. d. Te steklene koščke guglje veter tja in sem, in bliskoma se kazoči solnčni odsev (zajček) moti in straši ptiče neki tako, da se ogibljujejo vinogradov, koder so obešena taka strašila. Ti koščki stekla morajo pa biti seveda toliko nizko obešeni, da so vidni ter jih more solnce obsevati.

Vprašanje 99. Kdaj in kolikokrat na leto naj se obstriže gabrova seč, oziroma lopa, ki je narejena iz gabra? (K. E. v D.)

Odgovor: Če hočete gaber vzdržati pri moči, smete ga rezati le ob času, kader ne raste, t. j. po zimi, oziroma zgodaj spomladi, predno ozeleni. To pa tudi zadostuje, če se ne gre za popolnoma ravne stene. Ako pa hočete imeti seč ali lopo vedno z lepimi ravnimi stenami, potem pa morete zelen gaber striči, kadar se za to kaže potreba.

Vprašanje 100. Imam dobro novo vino, katero z nobenim sredstvom ne morem očistiti. Čul sem o nekem filtru, s katerim se kalno vino uspešno čisti. Kje dobim vinsko cedilo in kako je treba ravnati z njim? (F. V. v S.)

Odgovor: Vinskih cedil je veliko vrst ter se vsako drugače rabi. Zahtevajte od tvrčke „Administration der Weinlaube“ v Klosterneuburgu cenik. Na podlogi cenika izberite si cedilo ter ob enam zahtevajte navod za porabo. Cedila pa niso cena in je vprašanje, če se Vam sploh izplača, kupiti je. Ako Vaše vino čistila ne sprejme, zato še ni potrebno kupiti cedilo, temveč raje naredite vino sposobno za čiščenje in je potem s tem ali z onim sredstvom očistite. Da vino čistila ne sprejme, je vzrok pomanjkanje čreslovine v njem, kar je zelo rado pri Vaših štajerskih vinih, ki le kratek čas ali skoraj nič ne kipe na tropinah. Skusite dodati vinu čreslovine, in sicer mu dodajte tanina, ki se kupi v lekarni, in vino še le potem čistite z žolco, z ribjim klejem ali z beljakom. Na hektoliter vina se da 10 do 20 gr tanina. Priporočamo Vam poporej narediti skušnjo z majhno množino vina.

Vprašanje 101. Kako odpraviti kurjence? Imamo namreč po kurnajkih silno veliko nekega ušicam podobnega mrčesa, ki napada kokoši. Tudi človeka se prime ta mrčes, ki pa ne grize, pač pa silno šegače. Kokoši kar nočejo več v kurnjake. Polivali smo kurnjake s kropom, pa nič ni pomagalo. Kakšno sredstvo pomaga proti kurnjencem? (J. V. v H. pri Ptuj.)

Odgovor: Kurjenci so pršice ali grinje, ki ne pijo krvi, ampak žro kožne luskinе, perje, dlako i. t. d. Če hočete

kurjence pregnati, morate kurnjake dobro in večkrat očediti ter jih s tako rečjo namazati, ki kurnjake pomori. Take reči so terpentinsvo olje, petrolej, apno, pepelika, močna tobakova voda i. t. d. Vrhu tega je kokoši na tistih mestih, koder se kurjenci drže, t. j. po nogah in pri grebenu, namazati s petrolejem ali pa s kreozotom, kterega se vzame en del na 20 delov olja. Snaženje kurnjakov in mazanje kuretneine se pa mora tolikokrat ponoviti, da se kurjenci preženo.

Vprašanje 102. Pošljem Vam nekaj listov vrtnic, ktere je napadla neka gliva. Ta gliva naredi, da listje porumemi in potem odpada. Letos je vse vrtnice napadla ta gliva, in listje kar odpada. Kaj je početi, da preženemo to glivo? (I. K. v Št. V.)

Odgovor: Gliva, ki napada vrtnice, je podobna peronospori, ki napada trto. Sredstvo proti tej glivi je modra galica, s katero se listje škropi. Vzemite na 100 delov vode en del modre galice in 1 1/2 dela apna. Sedaj škropiti je seveda uže prepozno, vendar pa bodete obvarovali tisto listje, ki bo še le sedaj izrastlo, kar je tudi veliko vredno, ker se s tem vrtnica krepi.

Vprašanje 103. Dasi imam dobre svinjake, vendar dobe mladi prasički, ko so 3 do 4 tedne stari, drisko ter skoraj vsi poginejo. Kaj more biti temu vzrok? (V R. v R.)

Odgovor: Da sesajoci prasički dobe drisko, je vzrok slaba ali izprijena krma, ki jo dobiva svinja. Najprvo je treba krmo premeniti, ter poleg drugega krmiti tudi prazen želod. Če vsled tega driska ne poneha, daje se prasičkom beljak, pomešan z vodo. Sploh Vam pa priporočamo doječim svinjam dajati fosforovokislo apno, ki prepreči mnogo boleznaj.

Gospodarske novice.

* **Občni zbor** c. kr. kmetijske družbe se je vršil dne 18. t. m. po znanem vzporedu ob zelo obilni udeležbi. V današnji številki začnemo prijavljati zapisnik tega zbora.

* **Konjerejski odsek** c. kr. kmetijske družbe je imel dne 22. t. m. sejo, pri kateri so se določili člani premovalnim komisijam ter se je vse potrebno določilo za premovanje v Boh. Bistrici in za konjsko dirko v Šentjarneju. Odsek je nadalje ukrenil, zopet potegniti se za to, da bodo tudi prihodnje leto cesarski žrebci brezplačno plemenili, ker so bili letošnji uspehi jako dobri.

* **Peronospora** na trtah se neki povsod prav zelo kaže. Še enkrat opozarjamo vinščake, da ne zamude škropljenja. Družba ima še nekaj galice na prodaj.

* **Pričujoči številki** je priložen cenik tvrčke Ign. Heller, na kterega opozarjamo č. čitatelje.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dne 18. julija se je vršil v mestni dvorani ljubljanski letošnji občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske, kterega se je udeležilo nad sto gospodov družabnikov iz vseh delov dežele; najmnogobrojnejše pa je bila zastopana Dolenjska. Občni zbor sta počastila s svojo navzočnostjo tudi zastopnik c. kr. deželne vlade, gospod vladni svetnik Ludovik markiz Gozani, in deželni glavar, gospod Oton Detela.

Ob 9. uri dopoldne je otvoril zborovanje družbeni predsednik gospod cesarski svetnik Ivan Murnik z daljšim nagovorom. Po-

zdravljajoč vladnega zastopnika se zahvali c. kr. vladi za blagonaklonjenost, s katero je tudi v preteklem društvenem letu tako izdatno pospeševala delovanje kmetijske družbe, ter prosi, da bi družbo tudi v prihodnje blagohotno podpirala. Govornik pozdravi nadalje gospoda deželnega glavarja, proseč ga, da bi na odličnem svojem mestu kakor doslej, tako tudi v prihodnje krepko podpiral težnje c. kr. kmetijske družbe, in to tem bolj, ker je delovanje njeno v prosep celih dežel. Ako se ozremo nazaj v preteklo društveno leto, mora se konstatovati, da je bilo v marsikterem oziru neugodno. Gospod predsednik naznanja, da sta umrla dva odlična člana cesarske rodovine: Njih Visokosti nadvojvoda Viljem in Albreht. Odbor je izrazil v imenu družbe potom c. kr. deželnega predsedstva na pristojnem mestu najgloblje sožalje (zborovalci vstanejo v znamenje sožalja raz sedeže); posebno na zadnje imenovani nadvojvoda je bil velik pospeševatelj kmetijstva. Druga velika nesreča, ki je zadela ne samo glavno mesto Ljubljano, nego tudi velik del dežele kranjske, je bil osodepolni potres; hud je bil udarec, ki nas je zadel v noči od 14. na 15. aprila, a bil je povod veselemu dogodku, da je namreč prišel presvitli cesar sam v razdejavno naše mesto, prepričati se o obsegu katastrofe. Temu veselemu dogodku se imamo tudi v prvi vrsti zahvaliti, da je državna podpora tako izdatna. V ministerstvu — nadaljuje govornik — se je zvršila prememba; gotovo vsi globoko obžalujemo odstop poljedelskega ministra grofa Falkenkayna, ki je bil naši družbi zelo naklonjen in kterege dežela kranjska ohrani v dobrem spominu. Poljedelskemu ministerstvu je sedaj na čelu vitez Blumfeld, bivši sekcijski načelnik v istem ministerstvu. Gotovo je opravičeno upanje, da družba tudi pri njem najde blagohotne podpore. Glavni odbor se je trudil tudi v preteklem letu po svojih močeh, da kmetijska družba izpolni svojo dolžnost in da kolikor mogoče podpira vsestranski napredek v našem kmetijstvu. Družbeno delovanje je bilo, kakor se to razvidi iz upravniskega poročila, jako obširno ter je obsegalo vse stroke kmetijstva. Za dolenjsko stran naše dežele so se storili potrebni koraki, da se tamkaj uvede pridelovanje sladkorne pese in izdelovanje sladkorja — industrije, ki utegne postati za Dolenjsko nov vir blagostanja. Umrlo je leta 1894. 22 družabnikov, med njimi prezasluzni župnik Mesar, znani pospeševatelj sirsarstva na Gorenjskem (zborovalci vstanejo v znamenje sožalja raz sedeže). A predno končam — pravi govornik — ne smem pozabiti glavnega pospeševalca kmetijstva, Njega veličanstva, presvitlega cesarja Franca Josipa I.; najbolje pričnemo občni zbor, ako zakličemo iz dna srca: Bog živi in ohrani presvitlega cesarja, živio, slava! Zborovalci so navdušeno trikrat zaklicali: «živio», «slava» in «hoch» presvitlemu cesarju.

Vladni zastopnik gospod markiz Gozani se je zahvalil za pozdrav družbenega predsednika ter je izjavil, da sme kmetijska družba vselej računati na simpatije in na podporo c. kr. vlade. Deželni glavar gospod Oton Detela se je isto tako zahvalil za prijazen pozdrav, naglašajoč, da bode dežela to prekornostno družbo tudi v prihodnje drage volje podpirala v izpolnjevanju lepe njene naloge.

Družbeni tajnik, gospod ravnatelj Pirc, naznani, da je pri občnem zboru zastopanih 8 vnanjih družeb, in sicer kmetijske družbe v Celovcu, v Trstu in v Zagrebu po gospodu predsedniku Murniku, kmetijska družba na Dunaju po gospodu podpredsedniku J. F. Seunigu, kmetijske družbe v Gradcu, Lincu, v Krakovem in v Lvovu pa po gospodu ravnatelju Pircu.

Potem se je prestopilo k drugi točki dnevnega reda, t. j. poročilo o delovanju glavnega odbora v letu 1894. Pri tej točki je stavil načelnik podružnice novomeske, gospod Rohrmann, predlog, naj se ustno poročilo o delovanju glavnega odbora kolikor mogoče skrči, da bode več časa ostalo za razpravljanje o drugih važnih predmetih. Ta modus je bil tem bolj umesten, ker je družabnikom delovanje odborovo itak že znano iz «Kmetovalca». Občni zbor je pritrdil z dobro-klici temu nasvetu.

V smislu tega sklepa je potem poročal družbeni tajnik g. ravnatelj Pirc le v kratkih potezah o delovanju glavnega odbora.

Število članov se je v preteklem letu zopet izdatno pomnožilo in je družbi pristopilo 361 novih pravih članov. V začetku letošnjega leta so se na novo ustanovile podružnice v Gorjah, v Košani, v Poljanski dolini, v Predosljah pri Kranju, v Studenem, v Velikih Lašičah in v Vinici ter je občni zbor njih ustanovitev definitivno potrdil. Vseh podružnic je sedaj 76, a število članov je naraslo že čez 3.000. Sklepe, storjene v občnem zboru lanskega leta, je glavni odbor izvršil nekoliko sam, nekoliko pa jih je izročil in priporočil dotičnim oblastvom. Glede družbenih zavodov je poročevalec omenil, da je podkovsko šolo obiskovalo v prvem tečaju 10, v drugem pa 9 učencev; 7 jih je dobilo red «prav dobro», 10 pa red «dobro». Večje število učencev se ni moglo sprejeti. Lani se je podkvalo v podkovski šoli nad 1000 konj in so torej učenci imeli priliko, temeljito izvežbati se v tem poslu, isto tako pa tudi v ogledovanju mesa, v kateri stroki so se učenci vadili v mestni klavnici. Iz družbene drevnice se je lansko pomlad oddalo okoli 14.000 visokodebelnih drevesec. Ker pa je povpraševanje po drevescih od leta do leta večje in družba željam svojih članov ne more več zadostovati, vzel je glavni odbor dva orala zemljišča v zakup ter ondi zasadil letos nad 26.000 cepljenih drevesec, število, ki utegne vsaj za sedaj zadostovati. V zakup vzeti uzorni dvorec na Viču se dobro sponaša in je uspeh jako dovoljen, posebno glede travnikov, kateri so se z gnojenjem in brananjem zboljšali tako, da se je lansko leto pridelalo še enkrat toliko krme kakor prejšnje leto. V hlev na Viču se je lani postavilo 9 simentalških bikov, ter je vsa živina prav dobro uspevala. Ribje vališče in vzgojevališče na Studencu je sedaj jako dobro urejeno; obžalovati je le, da prihajajo naročila na ikre večinoma iz drugih dežel in da ta zavod v domači deželi ni še našel takega zanimanja, kakeršno v resnici zasluži. Družbeno uradno glasilo «Kmetovalec» se je tiskalo v 4000 izvodih; člani nemške narodnosti pa so dobivali na račun družbe nemški kmetijski list «Oekonom». A še na drug način je glavni odbor skušal pospeševati domače kmetijstvo. Da se naši vinorejci obvarujejo škode pri nakupu modre galice, izdal je glavni odbor pouk v to svrhu. Ruskega lanenega semena se naroča vedno več, kar je veselo znamenje, da ljudje vedo ceniti dobro blago; vsled tega je tudi odbor naročil znatno večji kvantum tega semena, nego v prejšnjih letih. Umetnih gnojil je odbor lani naročil dvanajst vagonov, a bilo jih je še premalo, ker so jih, uvidevši dober uspeh, začeli naročati tudi mali posestniki. Za vinorejce je družba naročila 70.000 kg. modre galice ter jo je prodajala po tako nizki ceni, da se je na ta način izpodbila vsaka konkurenca od strani trgovcev, ki so prodajali večinoma galico prav dvomljive vrednosti. Ker sta akcija glede trtne uši prevzela c. kr. vlada in deželni odbor, mogla se je kmetijska družba omejiti na borbo proti peronospori, v katero svrhu je družba prodajala ne le modro galico, nego svojim članom tudi zanesljivo dobre škropilnice po znižani ceni. V tem oziru je še omeniti, da je bil imenovan poseben popotni učitelj za vinarstvo, kar bode gotovo jako blagodejno vplivalo na zboljšanje naših vinorejskih razmer. Pri deželni prisilni delalnici se je napravila vzgledna trtnica, iz ktere bodo vinščaki dobivali trte brezplačno, ali vsaj po jako nizki ceni. Sploh se na Kranjskem v tem oziru jako mnogo stori in v nobeni drugi deželi se ne dobivajo trte po tako nizki ceni kakor pri nas. Ker je ministerstvo sedaj prvič dovolilo prispevek za planinstvo, namerava se pred vsem napraviti uzorna in poskusna planina, pozneje pa se bode tudi glede planinstva pričelo obširnejše delovanje. Posebno intenzivno podpira kmetijska družba umno sadjarstvo, razdelila je sedaj že nad 100.000 drevesec med svoje člane ter po možnosti podpira podružnice pri napravi lastnih drevnic. Da družba pri tem podpira tudi ustanovitev naprav za koristno porabljenje sadja, ni treba še posebe omenjati. Dve taki napravi, in sicer v Horjulu in v Begunjah, se bodeta otvorili letos. V povzdigo govedoreje je družba tudi lani prodajala čistokrvne bike plemenjake za polovico kupne cene ter je prirejala premojanja. V Novem Mestu se je lani povodom tamošnje razstave prasičev priredilo premojanje, ki je dokazalo, da se je svinjereja na Dolenjskem že precej zboljšala.

Ker je na Ogerskem in deloma tudi na Hrovaškem kuga na dnevnem redu, kazalo bi, da bi se svinjereja še intenzivneje gojila, kar bo deželi gotovo prinašalo lep dobiček. V proseh čebelarstva bo družba v kratkem izdala knjigo o umnem čebelarstvu; knjigo je spisal gospod Černe. a rokopis je nagradil deželni odbor. Da se knjiga kolikor mogoče razširi med ljudstvom, določila se ji bo de izredno nizka cena. Gospod tajnik je končno omenil, da kmetijska družba kranjska stoji danes med enakimi družbami v Avstriji na jako visoki stopinji in vsestransko se priznava, da je tudi v preteklem letu mnogo storila v prid kmetijstva. Da pa je bilo mogoče tako blagodejno delovanje, zahvaliti se je v prvi vrsti c. kr. vladi, deželnemu odboru in kranjski hranilnici, ktera ima vselej odprte roke, kadar gre za podporo tej ali oni stroki kmetijstva. Gospod tajnik je končno v imenu glavnega odbora stavil predlog: »Slavni občni zbor naj blagovolji to poročilo vzeti na znanje in naj izreče na tem mestu tudi svojo najiskrenejšo zahvalo visokemu c. kr. kmetijskemu ministerstvu, visoki c. kr. deželni vladi, visokemu deželnemu zastopu in slavni kranjski hranilnici, ki so družbo v njenem delovanju vedno jako podpirali.« Poročilo tajnikovo je vzel občni zbor z odobravanjem na znanje ter z dobro-klici izrekel zahvalo gori omenjenim faktorjem.

Gospod dr. Tomaž Romih predlaga v imenu podružnice krške, naj bi družba delovala na to, da bi se dajala primerna brezobrestna posojila onim, ki svoje po trtni uši opustošene vinograde iz nova zasajajo; posojila pa naj bi se izplačevala takoj, ko so dotična dela izvršena. Sploh pa naj bi se pri posojilih postopalo mehkeje, nego do sedaj. Občni zbor je pritrdil predlogu z dobro-klici.

O tretji točki dnevnega reda, namreč o družbenem računu za leto 1894. in o proračunu za l. 1896. je poročal odbornik gosp. Josip Lenarčič. Vseh dohodkov je bilo 67.975 gld. 44 kr., ostanek v blagajnici koncem l. 1804. pa je znašal 2319 gld. 68 kr. Skupni znesek za leto 1896. proračunjenih dohodkov znaša 14.200 gld., s katerim bode mogoče pokriti vse troške in utegne ostati še kakih 500 gld. Stanje aktivnega družbenega imenja je koncem l. 1894. znašalo 38.709 gld. 5 kr. in se je v primeri prejšnjim letom povečalo za 14 gld. 54 kr. Odbor je brez ugovora odobril predložene račune, ki so podrobno razloženi v tiskanem upravniskem poročilu.

Ko se je bilo zborovanje v svrhu dogovora za nekoliko minut prekinilo, prestopilo se je k volitvi družbenega predsednika. Gospod nadučitelj Požar s Trate predlaga, naj se dosedanji predsednik per acclamationem zopet izvoli, kteremu predlogu se je burno pritrjevalo. Družbeni predsednik cesarski svetnik Murnik izjavi, da je taka volitev zanj sicer zelo častna, da je pa glasom pravil vender le treba voliti z glasovnicami, in to tem bolj, ker je za to izvolitev potrebno najvišje potrjenje. Potem se je vršila volitev z glasovnicami in je bil predsednikom s 67 glasovi (od 81 oddanih glasov) zopet izvoljen cesarski svetnik Ivan Murnik; 7 glasov je dobil gospod Povše, 1 glas gospod J. F. Seunig, 6 glasovnic pa je bilo praznih. Predsednik Murnik se zahvali občnemu zboru za izkazano mu čast in zaupanje ter obeča, da bode svojo dolžnost kot načelnik kmetijske družbe vedno vestno izpolnjeval. Tem besedam so sledili burni živio-klici.

Družbeni tajnik ravnatelj Pirc naznani, da je bil pri zborovanju dolenskih podružnic v Rudolfovem dne 10. junija letos vzprejet predlog, naj bi Dolenjska imela svojega zastopnika v glavnem odboru. Govornik prijavlja to željo ter prepušča nje rešitev občnemu zboru. Potem se je vršila volitev treh odbornikov v glavni odbor, in so bili izvoljeni gospodje: baron H. Lazarini, grajsčak v Smledniku, Fran Povše, deželni in državni poslanec v Ljubljani, in pristav kmetijske šole na Grmu, Viljem Rohrman. Vsi trije so izvolitev vzprejeli, poslednji s pristavkom, če mu bode deželni odbor omogočil, da bode mogel prisostvovati odborovim sejam. (Dalje prihodnjič.)

Seja glavnega odbora dne 16. julija 1895. l.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gospod ces. svetnik Ivan Murnik, navzoči so pa bili: podpredsednik gosp. Jos. Fr. Seunig in odborniki gg. Folakovski, Goll, baron Lazarini, Lenarčič, Ogorelec, Povše, Šiška, Witschl, dr. pl. Wurzbach, Žirovnik in tajnik Pirc.

Odbor vzame na znanje pismo bivšega ministra za kmetijstvo, ekselence grofa Falkenhayna, v katerem naznanja družbi svojo ostavko ter se zahvaljuje za izkazano mu podporo. Isto tako vzame na znanje pismo voditelja kmetijskega ministerstva, sekcijskega načelnika dr. pl. Blumfelda, kteri naznanja nastop nove svoje službe, želeč družbene podpore ob svojem delovanju. Odbor ukrene primerno odzvati se tema pismoma.

Z ozirom na občni zbor določi odbor po daljšem razgovoru svoje postopanje pri posameznih točkah občnega zbora, razdeli referate ter precizuje svoje stališče glede predlogov, o kterih se bo razpravljalo na občnem zboru.

O porabi deželne podpore, ktero je dovolil vis. deželni odbor v proseh kmetijstva za l. 1895., ukrene odbor staviti primerne predloge st. deželnemu odboru.

Ker ni upati, da bi se ob sedanjih razmerah mogla prirediti v Logatcu pokrajinska razstava, ukrene odbor prositi, da se dovoljeni denar sme porabiti za premovanje živine tudi po drugih krajih dežele.

Za nove ude se sprejmo gg: Zorman Ivan, posestnik in trgovec v Spodnji Šiški; Simeršek Anton, posestnik v Simertu pri Boštanju; Papež Francišek, posestnik v Malem Korinju; Štrukelj Ivan, kapelan na Krki; Zaplatar Francišek, posestnik pri Sv. Heleni; Boisdechesne Albert, lastnik parne pile na Hribu; Grdadolnik Janez, posestnik na Samotorici; Kobe Pavel, trgovec v Spodnjem Logu; Peček Anton, posestnik pri Pečkih poleg Roba; Žele Peter, posestnik v Št. Petru na Krasu; Kreiner Josip, posestnik v Kočevju; Perc Josip, posestnik v Kovlerjih; Mihelič Mate, posestnik v Gornjem Suhoru; Tavčar Karol, c. kr. davkar v Krškem; Mlakar Francišek, posestnik v Razborju; Strmole Anton, posestnik na Hudem; Jamšek Amalija, nadučiteljeva vdova na Vidmu pri Krškem; Tratnik Francišek, posestnik v Št. Jarneju; Deutschman Matija, posestnik v Maverlu; Nick Ivan, posestnik v Bistrici; dr. Catti Jurij, primarij na Reki; Grahek Jakob, gostilničar in trgovec v Petrovi Vasi; Jeločnik Anton, knjigovodja pri rudarji v Litiji; Gregorčič Ivan, not. concip. v Litiji; Debeljak Pavel, posestnik na Visokem pri Poljanah; Jankovič Janez, ključavničarski mojster in posestnik v Mengšu; Podlogar Josip, posestnik v Podlogu; Pavčič Josip, nadučitelj v Velikih Laščah; Gustin Francišek, c. kr. poštar in posestnik v Metliki; Barbič Francišek, posestnik v Metliki; Finžgar Francišek, kapelan na Boh. Bistrici; Počivalnik Karol, hoteljer in posestnik v Ljubljani; Težak Janez, gostilničar in posestnik na Gor. Suhorju; Pibernik Francišek, trgovec in posestnik na Suhorju; Fidel Ivan, trgovec in posestnik v Stari Sušici; Srebot Francišek, posestnik v Stari Sušici; Kapelj Jakob, posestnik v Novi Sušici; Kapelj Anton, posestnik v Stari Sušici; Zabukovec Ivan, kapelan v Slavini; Mavri Ivan, posestnik v Orehku; Pammer Odo, zastopnik Dreherjeve pivovarne v Ljubljani; Brvar Štefan, posestnik v Trojanah; Bregar Josip, posestnik in gostilničar v Izlakah; Dolinar Anton, posestnik v Podlipovici; Janežič Francišek, posestnik in gostilničar na Mnišah; Kolenc Janko, posestnik v Podlipovici; Kokole Anton posestnik v Podlipovici; Kos Josip, posestnik v Izlakah; Lovrač Anton, posestnik v Podlipovici; Omerzu Janko, posestnik in trgovec na Lokah; Prašnikar Francišek, posestnik v Izlakah; Prašnikar Matija, posestnik v Podlipovici.

Razglas

o oddaji modre galice za škropljenje trt v letu 1895.

Podpisana družba bo tudi letos modro galico za škropljenje trt oddajala po nižani ceni, in sicer tistim vinogradnikom, ki se pravočasno zglase zanjo in ki se zavežejo:

1.) plačati galico uže naprej, oziroma takoj po prejemu, po 22 kr. kilogram z zavojem vred.

2.) prejete galice ne prodajati z dobičkom naprej.

Ta pogoja veljata za one, ki naroče galico neposredno pri družbi.

Častita predstojništva podružnic, ktera mislijo naročiti galico skupno za svoje člane, stopijo naj v dogovor neposredno z družbo.

Opomnja: Od galice se plača na železnici le polovica voznine. — Upanje je, da bo vis. deželni odbor tudi letos prevzel troške za prevažanje galice iz Ljubljane do podružnic; zato je članom ugodnejše, galico naročiti skupno potom podružnice.

Tisti, ki galice ne plačajo precej po prejemu in s katerimi se družba glede plačila ne pogodi posebej in drugače, plačati bodo morali po 6% zamudnih obrestij.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

V Ljubljani, dne 31. marcija 1895.

Razglas

o deželnih konjerejskih darilih za kobile z žrebeti, ki se bodo delila v Bohinjski Bistrici za občini Bohinjska Bistrica in Srednja Vas.

Na predlog podpisanega odseka je visoki deželni odbor dovolil denarno podporo, s katero priredi

v soboto, dne 2. septembra t. l., dopoldne ob 1/2 11. uri v Bohinjski Bistrici premovanje težkih kobil z žrebeti za vse vasi v Bohinju,

Za premovanje veljajo ta le določila:

1.) Premovanje zvrši konjerejski odsek po pravilniku, ki je veljaven ob delitvi državnih daril.

2.) Pravico do daril v Bohinjski Bistrici imajo le konjerejci iz občin Bohinjska Bistrica in Srednja Vas.

3.) Obdarovanci imajo sicer pravico udeležiti se s svojimi žrebečimi kobilami premovanja v Lescah dne 3. septembra, a v tem slučaju morajo deželno darilo vrniti.

4.) Za darila se smejo poganjati le kobile z žrebeti, ktere so uže štiri leta stare ter so zdrave in dobro rejene, imajo svojstva dobrih plemenskih kobil in vodijo s seboj lepa žrebeta, ki še sesajo sli so že odstavljeni.

5.) Darilo se bode priznalo kobil samo tedaj, ako žrebe izvira od državnega ali dopuščenege zasebnega žrebca in je to dokazano z zakonitim spuščalnim listom.

6.) Za take kobile se bode razdelilo deset daril, i. s.: eno za 25 gld., eno za 20 gld., tri po 15 gld., in pet po 10 gld.

Samostalni konjerejski odsek o. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 31. julija 1895.

Frančišek Povše s. r.

Program VII. konjske dirke v trab 1895. l.

ktero priredi konjerejski odsek o. kr. kmetijske družbe kranjske v ponedeljek, dne 9. septembra t. l.,

v Št. Jarneju na Dolenskem,

in sicer v prvih dveh oddelkih samo za kmetske posestnike t. j., take, ki svoja zemljišča obdelujejo svojeručno, v drugih oddelkih za vse brez izjeme.

Dirka bode dne 9. septembra (v dan premovanja konj) popoldne ob 2. uri v Šent Jarneju, in sicer na novo prirejenem dirkališču.

I. Dirka tri- in štiriletnih kranjskih žrebcev in kobil.

Daljava 1600 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v štirih minutah na cilj.

Prvo (državno) darilo 200 kron.

Drugo (državno) „ 100 „

Tretje (deželno) „ 50 „

II. Dirka starejših kranjskih žrebcev in kobil.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v šestih minutah na cilj.

Prvo (državno) darilo 100 kron.

Drugo (deželno) „ 50 „

Tretje (deželno) „ 25 „

III. Dirka za konje brez razločka starosti in spola, tudi za valahe, ki so najmanj pol leta lastnina enega in istega kranjskega posestnika.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v šestih minutah na cilj.

Prvo (deželno) darilo 100 kron.

Drugo (deželno) „ 50 „

Tretje (deželno) „ 25 „

Četrto (deželno) „ 25 „

IV. Gosposka dirka s parom konj brez razločka spola in starosti konj.

Daljava 2400 metrov. Dirka se vrši le tedaj, če se zglase trije tekmovalci

Častno darilo konjerejskega odseka: srebrna namizna oprava, vredna 100 kron

Udeležitev pri dirki je zglašiti pismo, ali pa na dan dirke tudi ustno najpozneje do 12. ure opoldne, občinskemu uradu v Št. Jarneju.

Za udeležitev v I. II. in III. oddelku plačati je pri zglašitvi 1 gld. v IV. oddelku 2 gld. vstopnine.

Pri dirki veljavne določbe.

1.) Razsojevalci so odborniki podpisanega odseka in za to odbrani vsčaki.

2.) O vseh prepirih razsojajo z večino glasov razsojevalci.

3.) K I. in II. dirki so pripuščeni na Kranjskem rojeni konji od tretjega leta naprej. To je dokazati z listom, kterege je dobila konjeva mati pri oplemenitvi.

Za državna darila morejo tekmovati le konji, ki so dobili v l. 1893. do 1895. kako premijo; zato so pa pozvani posestniki še ne premovanih konj, kteri se mislijo dirke udeležiti, da pripeljejo svoje konje dne 9. septembra dopoldne ob 9. uri k premovanju v Št. Jarnej. Dajala se bodo odsekova darila, in sicer tudi žrebceem.

K dirki so pripuščeni le tisti konji, ki so najmanj pol leta — od dneva dirke nazaj šteto — nepretrgano v lasti enega in istega kranjskega posestnika. To je dokazati z županskim potrdilom.

4.) Kdor se ni zglašil o pravem času, ne sme priti s svojim konjem na dirkališče.

5.) Ako se zglasijo k vsaki dirki manj nego trije tekmovalci, onda veljajo gorenji predpisi in pa določila podpisanega odseka.

6.) Za konje, ki so nad 9 let stari, ni treba povedati starosti.

7.) Dovoljeno je kaki navzoči osebi precej dokazati, da kak konj nima pravice po gorenjih določbah dirkati v kaki dirki.

8.) Tekmovalci morajo biti na dirkališču pol ure pred začetkom dirke. Tu je naznaniti voznike, in tu se pregledajo konji. Kdor pride prepozno, ne sme tekmovati.

9.) Razvrstitev dirkačev določi žreb.

10.) Tekmovalci, ki nočejo ustreči vsem določbam odsekovim, izključijo se od dirke.

11.) Konja, ki med vožnjo prične iti v galop, pognati je precej v trab. Ako konj prestopi prostor med dvema zastavama

(25 met.) v galop, ali če pride v galopu na konec, izgubi pravico do darila.

12.) Ugovore zaradi nepravilne vožnje je precej naznaniti razsojevalnemu odboru.

V Ljubljani, dne 31. julija 1895.

Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Frančišek Povše,
predsednik.

Št. 9217.

Razglas.

Na podstavi člena 5. z nemško državo sklenjenega dogovora o živinskih kugah z dne 6. decembra 1891. l. in točke 5. k temu dogovoru spadajočega končnega zapisnika (drž. zak. št. 16. iz l. 1892.) ministerstvo za notranje stvari dotlej, dokler se ne ukaže drugače, brezpogojno prepoveduje uvažati govejo živino v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru iz nastopnih zapornih ozemelj nemške države, v katerih je razširjena plučna kuga in sicer:

- 1.) iz vladnih okrajev **Devín, Mezibor in Kolonija** v kraljevini Pruski;
- 2.) iz okrožnega glavarstva **Lipsko** v kraljevini Saksonski;
- 3.) iz velike vojvodine **Saksonsko-Vajmarske**;
- 4.) iz vojvodine **Brunsviške**;
- 5.) iz vojvodine **Anhaltske**;

Te prepovedi stopajo na mesto prepovedij, izdanih vsled razpisa ministerstva za notranje stvari z dne 11. junija 1895. l. št. 16.651., oziroma vsled tuuradnega razglasila z dne 12. junija t. l. št. 7612.

To se razglašja vsled razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 12. julija 1895. l. št. 20.412., z dodatkom, da se prestopki te **brezpogojne** uvozne prepovedi kaznjujejo po zakonu z dne 24. maja 1882. l., drž. zak. št. 51., eventualno tudi po predpisu § 46. občnega zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega predpisa.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 15. julija 1895. l.

Št. 9247.

Razglas.

S tuuradnim razpisom z dne 8. julija 1895. leta št. 8856, razglašena prepoved iz komitata **Heves** uvažati prasiče na Kranjsko, se dopolnjuje s tem, da se prestopki te prepovedi razven tega eventualno kaznjujejo tudi po predpisih § 46. občnega zakona o živinskih kugah z dne 29. februarja 1880. leta in k temu zakonu izdanega izvršitvenega predpisa z dne 12. aprila 1880. l., drž. zak. številke 35. in 36.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 15. julija 1895. l.

Št. 9249.

Razglas.

Glasom telegrama visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 15. julija t. l. št. 20.894., so tudi kraljeva svobodna mesta **Raba, Ščavnica in Sobotka** na Ogorskem okužena s svinjsko kugo.

Na podstavi tuuradnega razglasila z dne 3. julija t. l. št. 8519., je zatorej tudi iz teh mestnih ozemelj **uvažanje prasičev na Kranjsko** brez izjeme in brez ozira na njih živo težo **prepovedano**.

To se s tem razglasom daje na znanje v občno ravnanje in pod izogibom kazenskih nasledkov po zakonu z dne 24. maja 1882. l., drž. zak. št. 51., oziroma § 46. občnega zakona o živinskih kugah z dne 29. februarja 1880. l. in k temu zakonu izdanega izvršitvenega predpisa z dne 12. aprila 1880. l., drž. zakon. številka 35. in 36.

šitvenega predpisa z dne 12. aprila 1880. l., drž. zakon. številka 35. in 36.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 15. julija 1895. l.

Št. 9391.

Razglas.

Glasom telegrama visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z današnjega dne, št. 20.905., je kraljeva deželna vlada v Zagrebu veliko županijo **Belovar-Križevci** in svobodno mesto **Varaždin** zaradi tam razširjene svinjske kuge za izvoz prasičev zapila.

Z ozirom na tuuradni razglas z dne 9. julija t. l., št. 8895., je zatorej tudi iz te velike županije in iz kr. svobodnega mesta **Varaždina** brez izjeme in brez ozira na njih živo težo **prepovedano**, uvažati prasiče na **Kranjsko**.

To se razglašja v občno ravnanje in pod izogibom kazenskih nasledkov po zakonu z dne 24. maja 1882. l., drž. zak. št. 51., eventualno po določilih § 46. občnega zakona o živinskih kugah z dne 29. februarja 1880. leta in k temu zakonu izdanega izvršitvenega predpisa z dne 12. aprila 1880. l., drž. zakon. številka 35. in 36.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 18. julija 1895. l.

Št. 9645

Razglas.

Glasom odredbe visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 23. julija t. l., št. 21.895., je bila uvozna prepoved za prasiče raztegnjena tudi na oba ogerska komitata **Mont in Gömör**, v katerih je razširjena svinjska kuga.

Vsled tuuradnega razglasila z dne 3. julija t. l., št. 8510., je zatorej **brez izjeme** in brez ozira na njih živo težo **prepovedano** tudi iz komitatu **Mont in Gömör** na Ogorskem uvažati prasiče na **Kranjsko**.

To se s tem razglašja v občno ravnanje in pod izogibom kazenskih nasledkov po zakonu z dne 24. maja 1882. l., drž. zak. št. 51., oziroma § 46. občnega zakona o živinskih kugah iz l. 1880. in k temu zakonu izdanega izvršitvenega predpisa (drž. zak. št. 35. in 36.).

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 23. julija 1895. l.

Listnica uredništva.

J. R. na T. Na vprašanje glede porabe skupnih zemljišč nam ni mogoče odgovarjati, ker je ta poraba zavisna od premnogihr zasebnih, kakor pravnih razmer. V takih zadevah se morate vsekako obrniti do kakega pravnika.

J. R. na V. Deželni odbor bode oddajal tudi letos trte iz svoje trtnice v Ljubljani; kdaj, nam ni znano, vsekako bo pa to objavljeno v „Kmetovalcu“.

J. V. v H. Iz Vašega kratkega popisa ne moremo posneti, kakšno bolezen imajo Vaši prasiči; priporočamo Vam obrniti se do kakega živinozdravnika.

F. Sch. na R. Po našem mnenju bi meli pravico do davčne olajšave, a vprašanje je, kakšno stališče bo zastopal davčni nadzornik; zato bi Vam svetovali tega vprašati.

A. P. v V. Če hočete priti do pravice, morate soseda tožiti zaradi motenja posesti.

M. L. v P. Za Vas velja odgovor na 101. vprašanje v današnji številki „Kmetovalca“.

J. P. v P. Topilnik za med tvrdke „Kolb & Gröber“ je res dober. V Avstriji se ne more naročiti. Vsaj nam ni znano, da bi ga kdo izdeloval.